

PONURZYĆ (19) *vb pf*

ponurzyć (14), **ponorzyć** (5); ponurzyć *RejWiz, Mącz, BudNT, CzechRozm* (3), *Oczko, Calag, KochPs* (3), *LatHar*; ponorzyć *Leop* (2); ponurzyć : ponorzyć *HistRzym* (2:3).

o jasne; ponurzyć z *tekstów nie oznaczających ó*.

inf ponurzyć (2). ◇ *fut* 2 sg ponorzysz (1). ◇ 3 sg ponurzy (1). ◇ *praet* 2 sg *m* ponurzyłeś (2). ◇ 3 sg *m* ponurzył (3). ◇ 3 pl *m pers* ponurzyli (2). ◇ *plusq* 3 sg *m* ponurzył był (1). ◇ *imp* 2 sg ponurz (3). ◇ *con* 3 sg *m* by ponurzył (1). ◇ *impers praet* ponurzono (1). ◇ *part praet act* ponurzywszy (2).

Sł stp, Cn brak, Linde bez cytatu.

1. Włożyć do wody, umieścić w wodzie; *mergere Mącz, Calag; demergere Vulg* [w tym: kogo, co (13)] (14) : *HistRzym* 55v; V Witerbu [woda ciepliczna] iełt tak gorąca/ iż kokofz álbo kápłuná ponurzywłzy/ wnet piérze opádnie *Oczko* 10v; Untertauchen. Zánorzyć. Ponurzyć. Mergere. *Calag* 535a.

ponurzyć w czym (3): zwiedli cię/ y przemogli [...]/ ponorzyli w błócie/ ná flifkim mieyscu nogi twoie *Leop Ier* 38/22. Cf »ponurzyć w wodzie«.

Zwrot: »ponurzyć w wodę, w wodzie« = *mergere in aquam Mącz* [szyk zmienny] (3:2); *Mącz* 218b; A wyżrzawłzy rycerz że iuż czárnokfiężnik łuk wyciągnął/ włzytko ciało łwe ponorzył w wodę *HistRzym* 55v, 55, 55v, 57.

Przen [w czym] (5) : Przedlie ty mńnie [!] w łmrodziech ponorzyłz [*sordibus intinges me*]/ będzie lie mńą brzydzic odzienie moie. *Leop Iob* 9/31; Leżę iáko zábity pod ziemię włożony/ Od ciebie/ y od światá wzgardzony. Ponurzyłeś mię w łrogiéy otchłáni podziemnáy/ Ponurzyłeś mię w przepaści ciemnáy. *KochPs* 131.

Zwroty: »w niepamięci ponurzyć« (1): SZcześliwy/ komu grzechy odpufzczono/ Y w niepamięci złości ponurzono [*quorum tecta sunt peccata Vulg Ps* 31/1]. *KochPs* 44.

»ponurzyć w żalu« (1): Bo przyłtoyna rzecz iełt/ ábyłmy fię [...] ná łkruchę zdobywáli: á z onymi Zydy/ ktorzy przy zełciu Pána náłzego fercá łwe łtrwożone/ ponurzyli w żalu/ w pierśi fię vderzyli *LatHar* 261.

2. Ochrzcić (w terminologii anabaptystów) [kogo] (4) : A nurzałże też Iezus inłzych wodą iáko iego ponurzył był Ian? *CzechRozm* 257, 258, 267.

Przen (1) :

Zwrot: bibl. »ponurzyć w Duchu Świętym i ogniu, [Duchem Świętym i ogniem]« = *baptizare in Spiritu sancto et igni PolAnt* (1): Odpowiedział Iohan [...]: [...] lecz Przyidźcie mocnieyłzy niż ia/ [...] Ten was ponurzy w duchu (świętem) y w ogniu. *BudNT Luc* 3/16; [*CzechNT Matth* 3/12].

3. Pochylić, schylić, opuścić [co] (1) :

W porównaniu (1): [człowiek] Włzytkę zyemię y niebo łzalonym łbem łkryłił/ Nie málz tak nic trudnego częgo nie wymyłił. [...] drugi zápomniawłzy y tego włzytkiego/ Chodzi łeb ponurzywłzy iáko bydlę práwie *RejWiz* 11.

Zwrot »łeb ponurzyć« (1): *RejWiz* 11 cf *W porównaniu*.

Synonimy: 1. pogrążyć, potopić, utopić, zatopić; 2. okrzcić; 3. nakłonić, pochylić, pokłonić, skłonić.

Formacje współrdzenne cf NURZAĆ.

Cf **PONURZENIE, PONURZONY**

MC